

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

GRÉGORY SAMAK

CARTEA SECRETĂ

editura rao

E în ordinea lucrurilor.

Unde vom fi noi când va triumfa acea dimineață în care, din cauza noastră, copiii copiilor noștri nu-și vor mai aminti? Deoarece, negreșit, acest moment se va strecura viclean în viață.

Și în acea zi, ceea ce va rămâne din mine va cutreiera plajele albe ale Normandiei, ca să-și amintească, să asculte cântecul trist al pescărușilor și zgomotul valurilor, pe nisipul gol și rece.

*În omagiul lui Dino Buzzati pentru povestirea lui
„Sărmanul copil“ din ciclul de povești fantastice K
(în original Monstrul Colombre)*

În memoria zilei de 21 aprilie 2002

CUPRINS

I. Rex	11
II. Tremendae	49
III. Majestatis	123
Sfârșit	175
Epilog	179

21 decembrie 1943

Copilul și-a mutat calul alb la g3. În acel moment, și-a dat seama că era obligatoriu șah-mat în două mutări. Era totuși singura mutare posibilă. Imparabilă. Alții, chiar și cei mai în vârstă, ar fi suspinat sau ar fi arătat vreun fel de emoție, dar el a rămas înmărmurit, fixând, la limita hipnozei, cele două străluciri de sticlă albastră din orbitele adversarului său.

Îmbrăcat cu paltonul lui maroniu, gradatul a schițat un zâmbet în colțul gurii. Apoi a scuipat sucul negru de la tutun pe pământul acoperit cu zăpadă, la picioarele gardienilor și deținuților.

De trei zile, ofițerul știa deja că pariul era câștigat...

Cu un gest plin de trufie, bărbatul și-a mutat regina la h3. Șah.

Copilul a simțit un nod în gât. O undă de spaimă a străbătut privirile spectatorilor care – indiferent că aparțineau rasei stăpânilor sau celei a sub-oamenilor deținuți acolo – conștientizaseră caracterul disperat al situației.

Totuși, băiatul se străduia să găsească o cale de scăpare. Dar asta era fără rost și fața lui a devenit lividă.

– Joacă! urlă ofițerul.

Copilul a tresărit. În ochi i s-au adunat lacrimi.

– Joacă! repetă bărbatul furios.

Atunci, băiatul și-a mutat tremurând regele: singura mutare posibilă, fatală.

Îngrijorat pentru păstrarea efectului, ofițerul nazist și-a disimulat satisfacția. S-a îndreptat pe scaunul lui și, cu o lențoare calculată, și-a mutat regina în fața pionului său alb, la g5.

Șah și mat.

Fără ca măcar să dea ordinul, oamenii lui s-au apropiat de băiat. Cum era stabilit, l-au imobilizat și l-au forțat să pună mâna dreaptă pe masă. Micuțul implora, încercând în felul lui să scape, dar nimeni nu a intervenit.

Cel mai impozant dintre cei doi gardieni a scos un cuțit mare din oțel cu lama tocită. Mica pradă urla și se zbătea ca turbată. În schimb, prădătorul se delecta cu acea victorie. Și-a scos o priză nouă de tabac și și-a strecurat-o în gură fără să piardă scena din ochi.

Fără ezitare, ținându-se apăsător de marginea mesei, omul care scosese cuțitul a tăiat degetul arătător de la mâna dreaptă a copilului, secționând carnea și spărgând osul la mijloc.

Tabla de șah din marmură s-a murdărit de un râu lung de sânge roșu.

Unii dintre martorii scenei zâmbeau sarcastic, alții erau îngrețoșiți în timp ce urletele de durere ale copilului reverberau în incinta lagărului numărul 1.

În depărtare, se auzeau rafalele mitralierelor unui pluton de execuție inamic care viza o familie deja epuizată de călătoria interminabilă...

Degetul tăiat s-a rostogolit pe pământ, unde câinii și-l disputau cu o ferocitate înspăimântătoare, în mijlocul curții noroioase și puțitoare a lagărul principal.

I

REX

*Prima jumătate a secolului al XXI-lea
Viena – Austria*

Elias era un bărbat singur. Avea, ca majoritatea oamenilor de vârsta lui, tabieturi, mici manii absurde și vaga impresie de a nu fi trăit destul de intens. Acorda o grijă minuțioasă aranjării obiectelor personale. În dulapul lui, cămășile erau aliniate perfect și impecabil, pantofii ordonați după culoare și așezați cu o grijă pentru detalii care semăna a obsesie.

Bărbatul vârstnic avea, de asemenea, partea lui de mister. În momentele importante din viața lui, reproducea inconștient un ritual identic: acela de a-și mișca în liniște degetele de la mâna dreaptă pe un pian imaginar care nu-i aparținea decât lui. Și la mai mult de treizeci de ani de la moartea soției lui, nu încetase niciodată să pună masa pentru doi.

*

Numele lui era Elias Ein. Provenea dintr-o mare și veche familie de evrei din estul Europei, dar descendența lui aparținea mai degrabă trecutului: dispăruse cu totul în naufragiul războiului.

Elias și Yélèna, sora lui, erau ultimele două persoane cu acest nume; doi copii, fără descendență, devastați de bătrânețe.

În acest început de secol al XXI-lea, nu mai aveau decât o amintire vagă a ceea ce tatăl lor le povestise, și tatăl tatălui

lor înaintea lui, ecouri îndepărtate ale unei epoci de aur revoluționare. ru oameni și cărți

Dar Elias, el, a păstrat, de asemenea, un alt vestigiu din acele vremuri: o cutie muzicală veche la care ținea cel mai mult. I-o oferise mama lui, pe vremea când era doar un copil și de atunci o păstrase cu religiozitate.

Cutia fusese făcută din lemn de cedru, incrustată cu sedef. Mecanismul ei, ascuns de un fund dublu, era pus în mișcare cu ajutorul unei manivele discrete din oțel, plasată în lateral. După mulți ani, cânta încă perfect acea arie celebră a lui Rahmaninov, *Rapsodie pe o temă de Paganini*, opus 43. Era aria lui preferată.

Moștenirea lui Elias se rezuma la conținutul acelei cutii. Sub un capac decorat cu pătrățele ca o tablă de șah, se găsea un spațiu tapițat cu o catifea purpurie, uzată, suficient de mare pentru a cuprinde comorile unui bătrân: trei fotografii de familie vechi, o verighetă din aur, scrisori și un pistol Luger scos din uz.

Elias avea această armă de la tatăl lui; o păstrase ca pe o relicvă, în memoria momentelor cumplite pe care le traversaseră ai lui.

Elias nu înțelegea nimic din politică. De altfel, nu era cătuși de puțin sociabil. Temperamentul lui sălbatic s-a conturat definitiv după vârsta de treizeci și trei de ani, vârstă la care o pierduse pe Anna, singura lui soție, care nu-i dăduse niciodată un copil. Verigheta care se odihnea în cutie de peste treizeci și cinci de ani era a ei.

Pe parcursul lungilor ani petrecuți la Viena, ca angajat la Meyer, o companie mare de asigurări, își făcuse conștiincios treaba, zi după zi, fără să producă valuri.

Părea să-și fi atins destinul de om simplu și discret. Și, văzându-se deja în pragul vârstei de șaptezeci de ani, nu mai

dorea nimic altceva decât să se îndepărteze de acel oraș și să își trăiască anii de pensie în liniște și în așteptarea – cât mai lungă – a momentului în care corpul lui obosit îl va trăda, într-un sfârșit, și-l va duce la moarte.

Într-o zi, a răspuns la un anunț imobiliar. Un agent vienez din Rainergrasse îi propunea să cumpere la un preț bun o casă sobră, situată în nord-vestul Austriei, mai precis la Braunau am Inn, un târgușor aflat la frontiera cu landul german Bavaria.

Locul era, cu siguranță, sufocant în timpul verii, aspru iarna, dar regiunea era înconjurată de păduri întinse, potrivite pentru plimbări solitare.

În plus, locuința veche avea suflet; data – după cum i se spusese – de mai mult de două secole: aparținuse unui vameș, o clădire cu o fațadă ocru, străpunsă de ferestre cu margini albe.

Aflată la marginea orașelului, părea să sfideze anii. O femeie de serviciu petrecuse, probabil, ore bune pentru a o aduce într-o stare prezentabilă. Însă nu reușise să șteargă uzura varului și a lambriurilor. Din comoditate, mobilierul de epocă fusese cedat odată cu casa.

Ansamblul conținea șase camere, cel puțin conform anunțului. La parter, bucătăria era mobilată cu o masă din lemn masiv și o sobă veche pe cărbuni. Alături, se găsea micul salon în care Elias instalase imediat un fotoliu cu brațe acoperite în catifea maronie și o bibliotecă, aduse de la Viena. Al doilea salon burghez, mai mare, cu pereți acoperiți cu panouri din lemn sculptat, servea drept cameră de primire.

Etajul avea două camere. Elias a ales-o pe cea mai spațioasă, iar cealaltă a rămas neocupată. Cele două odăi erau legate printr-o baie cu plăci de faianță uzate și cu robinete oxidate. Ciudat, acolo încă se putea simți prezența unei familii pe care Elias și-o imagina austeră, dar demnă...

Retrasă și în aparență comună, această casă își ascundea natura profundă: era, de fapt, un loc bogat în amintiri și cu un trecut memorabil. Ea degaja, de asemenea, o căldură interioară care nu era percepută decât de cei care își dădeau silința să o contemple cu adevărat.

Iată de ce îi plăcuse această casă: în realitate, ea era ca el...

3

Elias a încheiat ultimele formalități legate de mutarea lui. A găsit, totodată, în scurt timp, ajutor domestic, în persoana unei femei severe, austriacă tipică, pe numele ei Renate Polster.

Era vorba de o guvernantă de vreo cincizeci de ani, dizgrațioasă și rece, însă, fără îndoială, eficientă.

Stabiliseră că „Frau¹ Polster“, cum era poreclită în regiune, va începe lucrul două zile mai târziu.

*

Era luna septembrie. La fel ca întotdeauna, Braunau părea adormit.

Într-o după-amiază banală, Elias s-a hotărât să ia străduțele la pas și cu această ocazie atenția lui s-a îndreptat asupra unui anticariat izolat, obscur și prăfos. Părea abandonat. În vitrină, i-a atras atenția un obiect deosebit care trona în interior, așezat pe un pedestal vechi din lemn.

Apropiindu-se, a descoperit toate detaliile acelei table de șah superbe, din marmură deschisă, încrustată cu abanos. Părea să vibreze în penumbră.

Ușa era întredeschisă și Elias a intrat în butik. Nu a apărut nimeni.

Și-a dat seama că piesele fuseseră deja mutate: poziția lor indica o partidă în curs, o partidă aprig disputată în care negrul era în avantaj.

Provocat, a întins mâna către regele alb.

¹ Doamnă (în germ., în orig.) (n.red.)